

DRR-001-011217 Seat No. _____

M. A. (Sem. II) (CBCS) Examination

May / June – 2015

**ECO. ECT-4.1 : Economics of
Demography-2 (New)**

Faculty Code : 001

Subject Code : 011217

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) દરેક પ્રશ્નના જવાબ મુખ્ય ઉત્તરવહીમાં જ લખવાના રહેશે.
(2) દરેક પ્રશ્નના ગુણ જમણી બાજુ દર્શાવવામાં આવ્યા છે.

- 1 નીચેનામાંથી ગમે તે એકનો જવાબ આપો. 14
- (1) પ્રો.માલ્થસનો વસ્તીનો સિદ્ધાંત સમજાવો.
(2) ભારતની વસ્તીનીતિનું મૂલ્યાંકન કરો.
(3) જીવનસારણીનો ખ્યાલ સમજાવો તેના બંધારણ અને ઉપયોગ વિશે નોંધ લખો.
- 2 (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એકનો જવાબ આપો. 10
- (1) વસ્તી સંક્રમણનો સિદ્ધાંત સમજાવો.
(2) રાષ્ટ્રીય વસ્તીપંચ સામેના કાર્યો વિશે નોંધ લખો.
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એકનો જવાબ આપો. 10
- (1) સ્થળાંતરનો ખ્યાલ સમજાવો. સ્થળાંતરના પ્રકારો ચર્ચો.
(2) સ્થળાંતરને અસર કરતાં પરિબળો ચર્ચો.

- 3 (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે બેના ટૂંકમાં જવાબ આપો. 10
- (1) જન્મદર અને મૃત્યુદરના ખ્યાલો સમજાવો.
 - (2) તાજેતરમાં મૃત્યુદરમાં થયેલા ઘટાડાના કારણો ચર્ચો.
 - (3) મહિલા સશક્તિકરણ
 - (4) માનવ વિકાસ આંક અને વસ્તીવિષયક નીતિ
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે બેના ટૂંકમાં જવાબ આપો. 10
- (1) વસ્તી અને વિકાસ
 - (2) બાળ મૃત્યુદર
 - (3) ભારતમાં કુટુંબનિયોજન કાર્યક્રમ
 - (4) સ્થિર વસ્તીનો ખ્યાલ ચર્ચો.
- 4 નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં જવાબ આપો. 6
- (1) વસ્તી વિસ્ફોટ કોને કહેવાય ?
 - (2) કાચા જન્મદરનો અર્થ જણાવો.
 - (3) જીવનસારણીનો ખ્યાલ ક્યાંથી પ્રચલિત થયો છે ?
 - (4) આંતરરાષ્ટ્રીય સ્થળાંતર કોને કહેવાય ?
 - (5) વસ્તી પ્રક્ષેપણનો અર્થ સમજાવો.
 - (6) જાતિ પ્રમાણ કોને કહેવાય ?
- 5 આંતરિક વિકલ્પોના આધારે સાચા વિકલ્પની પસંદગી કરો. (કોઈપણ દસ) 10
- (1) માલ્થસની દૃષ્ટિએ વસ્તી વૃદ્ધિ _____માં થાય છે.

(A) ગુણોત્તર શ્રેણી	(B) સમાતંર શ્રેણી
(C) સમય શ્રેણી	(D) એકપણ નહીં

- (2) રોબર્ટ માલ્થસ કયા દેશના વિદ્વાન હતા ?
- (A) સ્વિડન (B) ચીન
(C) અમેરિકા (D) બ્રિટન
- (3) ભારતને વસ્તી સંક્રમણના કયા તબક્કામાં ગણી શકાય ?
- (A) પ્રથમ (B) બીજા
(C) ત્રીજા (D) એકપણ નહીં
- (4) વસ્તીનાં જાતિ બંધારણમાં કુલ પુરૂષો સામે કોને મૂકવામાં આવે છે ?
- (A) કુલ સ્ત્રીઓ (B) કુલ યુવતીઓ
(C) કુલ બાળાઓ (D) કુલ વૃદ્ધાઓ
- (5) ઈષ્ટ વસ્તીનો સિદ્ધાંત કોણે રજૂ કર્યો ?
- (A) પ્રો. એડવિન કેનન અને પ્રો. કારસૌડર્સે
(B) પ્રો. માલ્થસ
(C) પીકોકવાઈઝમેન
(D) એ.કે.સેન
- (6) વસ્તીની ગીચતા વસ્તીના કયા પાસાનો નિર્દેશ કરે છે ?
- (A) કેન્દ્રીકરણ (B) વિકેન્દ્રીકરણ
(C) ધ્રુવીકરણ (D) અન્ય

(7) _____ને નાના કુટુંબના પ્રતીક તરીકે મૂકવામાં આવ્યું ?

- (A) લાલ ત્રિકોણ (B) કેસરી ત્રિકોણ
(C) પીળું ત્રિકોણ (D) ગુલાબી ત્રિકોણ

(8) _____માં સરકારે સ્પષ્ટ વસ્તી નીતિ જાહેર કરી ?

- (A) 1972 (B) 1975
(C) 1976 (D) 1974

(9) કઈ સાલમાં કુટુંબ નિયોજન કાર્યક્રમ અમલી થયો ?

- (A) 1991 (B) 1987
(C) 1952 (D) 1947

(10) કયા વયજૂથને ઉત્પાદક વયજૂથ કહેવામાં આવે છે?

- (A) 5થી 15 વર્ષ (B) 15થી 60 વર્ષ
(C) 60 વર્ષથી વધુ (D) એકપણ નહીં

(11) છેલ્લી વસ્તી નીતિ ક્યારે જાહેર કરવામાં આવી ?

- (A) 1950 (B) 2001
(C) 2000 (D) 1991

(12) જીવન સારણીનો ખ્યાલ કયાંથી પ્રચલિત થયો છે ?

- (A) ભારતીય ખ્યાલ છે (B) સામ્રાજ્યથી
(C) રોમન સામ્રાજ્યથી (D) ઉપરનામાંથી એકપણ નહીં

ENGLISH VERSION

Instructions :

- (1) Write answers of the entire questions in main answer sheet.
- (2) Figures in the right side indicate marks.

1 Write any one answer. **14**

- (1) Explain Population Theory of Prof. Malthus.
- (2) Evaluation of the population policy in India.
- (3) Explain the concept of Life Table. Write note on its construction and uses.

2 (a) Write any one answer : **10**

- (1) Explain the Theory of Demographic transition.
- (2) Write note on tasks before the National Population Commission.

(b) Write any one answer : **10**

- (1) Explain the concept of migration. Discuss the types of migration.
- (2) Discuss the factors affecting migration.

3 (a) Write any two answers in brief : **10**

- (1) Explain the concept of Birth Rate and Death Rate.
- (2) Discuss the causes for the decline in mortality in recent past.
- (3) Women Empowerment
- (4) Human Development Index and Population Strategies.

(b) Write any two answers in brief : 10

- (1) Population and Development
- (2) Infant mortality rate
- (3) Family Planning Programme in India
- (4) Discuss the concept of stable population.

4 Answer the following in one or **two** sentences : 6

- (1) Which is called Population Explosion ?
- (2) Give the meaning of Crude Birth Rate.
- (3) From where the concept of Life Table came ?
- (4) What is called International Migration ?
- (5) Explain the meaning of Population Projection.
- (6) What is called Sex Ratio ?

5 Choose the right answer from objective given below : (any 10) 10

- (1) According to Malthus population increase at _____ rate?
 - (A) Geometric
 - (B) Arithmetic
 - (C) Time Series
 - (D) None
- (2) In which country Robert Malthus lived ?
 - (A) Sweden
 - (B) China
 - (C) America
 - (D) Britain

- (3) India is in which stage of demographic transition ?
- (A) First (B) Second
- (C) Third (D) None
- (4) Whose proportion is to be put against total men genetic population ?
- (A) Total Women (B) Total Young Girls
- (C) Total Little Girls (D) Total Old Women
- (5) The theory of optimum population was presented by
- (A) Edwin and Cannen and Kar Sonderse
- (B) Prof. Malthus
- (C) Peacock Wisemen
- (D) A.K. Sen
- (6) Density of population gave which factor of population ?
- (A) Centralization (B) Decentralization
- (C) Polarisation (D) Other
- (7) _____ is represented as symbol of small family.
- (A) Red Triangle (B) Saffron Triangle
- (C) Yellow Triangle (D) Pink Triangle
- (8) Government had declared population policy in_____.
- (A) 1972 (B) 1975
- (C) 1976 (D) 1974

- (9) In which year family planning programme came into force ?
- (A) 1991 (B) 1987
(C) 1952 (D) 1947
- (10) Which age group is called productive age group ?
- (A) 5 to 15 years (B) 15 to 60 years
(C) 60 to more years (D) None
- (11) When was last population policy declared ?
- (A) 1950 (B) 2001
(C) 2000 (D) 1991
- (12) From where the concept of Life Table came ?
- (A) Indian Concept (B) British Empire
(C) Roman Empire (D) None
-